quod ex paucioribus usu magis expertis, paratuque facilimis simplicibus componitur. 1. de Compos. per gen. c 2. Hactenus de simplici componendo, quod vel necessariâ caret facultate, vel fortiorem aut debiliorem habet.

CAPUT VI.

Quomodo redundans virtus auferatur.

SI aliqua *facultas* redundet in simplici medicamento, corrigenda est, salvâ interim ea, quâ indigemus? Tollitur autem, admistione contrarii gradus ejusdem, & in pari quantitate: undè, si redundet aliqua qualitas prima, aut est activa aut passiva. Si activa, ut frigiditas, miscendum æquè calidum eadem quantitate, ut medicamentum in activis fiat tem-

temperatum, in passivis autem humidum aut siccum pro exigentia: & sic contrà. Non autem ut pro corrigendâ virtute superfluâ contrarium accipiatur, quod alterius, quàm requirimus, facultatis sit particeps. Verbi causa: Si calefaciendus ventriculus absque ullâ vel siccatione vel humectatione; mastiche quidem cõfert caliditate suâ, sed vis siccandi in ea redundat: ideò miscendum est oleum amygdalarum dulcium, calidum quidem ac æquè humidum quàm mastichinum siccum: sic enim fiet oleum compositum, in activis temperatum, in actione calidum. Eadem facienda in qualitatibus secundis ratiocinatio. Sit enim, verbi causa, apii semen, & indigeamus tantum ipsius virtute attenuandi & aperiendi; caliditate verò & frigiditate nequaquam, miscendum frigidum & humidum, cujus tamen

qualitates non repugnent qualitati secundæ, quam desideramus; ut sunt semina melonum. Sic enim ex semine melonum & apii compositum fiet aperiens in activis temperatum pro jecoris calidis obstructionibus.

Inter qualitates *tertias* sæpè corrigendus Sapor & odor: quia sicuti ingratus sapor nauseam vomitumque inducit, ut ideò ventriculus medicamentum non amplectatur: 8. *de Comp. per loca c. 3.* Ita ingratus odor spiritus exagitat, efficitque, ut natura remedium alioquin futurum aversetur: propterea consulit sapienter Averroës, ut amarum medicamentum, si illud respuat æger, dulci misceatur, quo amicius naturæ fiat, licet dulcedo intensioni nostræ quadantenus repugnaret: ut, si opus esset medicamento calido & adstringente, verbi causa, nam adstringendi vis non-

nonnihil refringitur dulcis admixtione. Verùm licet amarus sapor sit omnium insuavissimus, ac deindè cujusvis saporis molestia dulcis quidem admixtione mitigetur: gratum tamen vel ingratum, qui peculiari ægroti naturæ inimicus est. Videas enim aliquos, qui dulcia fastidiunt: alios, qui amara: alios, qui acidis solis delectantur: alios denique, qui inexplicabilem quendam saporem in omnibus, præcipuè purgantibus, experiuntur cum magnâ nauseâ, quem occultamus, ne ferire sensum possit: ut, cum bolos, vel pilulas hostiâ vel auro foliato involvimus, vel obscuramus alterius rei suavis admixtione; ut, cum purgantia infundimus in vinum generosum. Porrò licet sapor qualitatis talis ad gustum tantum attineat: quia tamen gustabile est etiam quiddam tangibile; sæpè accidit, ut corrigatur sapor

gratiâ tactus: ut, cum ad partem valdè sensibilem, verbi causa, oculum aut nervum detectum admovendum est. nam si sit acre aut salsum; vis mordicans partim lotione, partim emplastici admixtione tollitur. Qua ratione ab aceto, quantum fieri potest, abstinemus, quando incidenda bilis atra aut adusta, ut dictorum humorum mordacitas aceti acrimonia acuatur.

De odore *idem intellige.* Nam ut *plurimùm odor fœtidus* odoratis castigatur: aliquando è contrario fœtidis suaveolentia, quæ à quibusdam nullatenus ferri possunt.

Ad colorem quod attinet; licet non est artificiale, eum in componendis medicamentis attendere: *2. de comp. per gen. cap.* 1. cogimur tamen interdum, cùm viri potentes medicamentum unius coloris magis

gis expetunt quàm alterius. Quamobrem videmus, Theriacæ Autorem chalcitidem ustam adsumere solius coloris cõciliandi gratia. Est igitur ægrorũ genio aliquid indulgendum, nisi notabilem noxam inferat, quia medicamentum animo perturbato sumptum minus prodest; quàm aliud inefficacius, quod libenter sumitur.

Ex *quartis qualitatibus* corrigenda vis venefica, quæ in purgantibus maximè validioribus redundat. Cumque *vis illa dupliciter* obsit, calorem innatum dissolvendo, & toto temperamento vitalis caloris portionem evertẽdo: dupliciter quoque corrigitur, scilicet styptico aliquo stomachi calorem fovente (nisi purgans per se stypticum sit, ut: rhabarbarum, myrobalani, tamarindi) ut est Coriandrum, spica Celtica, semen citri, squinanthum, galanga; & proprio alexipharmaco

omnis validioris purgantis: quale helleborus niger, nymphæa alba, cotoneum, Turbith, Zinziber, ac si proprium alexipharmacum ignoremus, sufficit communium aliquod, ut sunt aromata, semina odorata, anisi, dauci, fœniculi, seseleos. Interdum præter pugnantia venenis ipsis utimur, ob utilem qualitatem primam aut secundam, quæ nobis necessaria est, ut, cum utimur arsenico ad absumendas excrescentias, & cantharidibus ad vesicatoria. Corrigitur autem virtus venefica arsenici pulvere crystalli, cantharidum semine ammeos. Sed cùm intrinsecus exhibetur, ad urinam provocandam; præter ammi addendum expicerasticum, & refrigerativum, ut caliditas quoque & acrimonia cantharidum emendetur. Constat igitur, quibus de causis simplex non juvet vitio facultatis, & quâ ratione per com-

compositionem emendatam virtutem nanciscatur.

CAPUT VII.

Quæ componendum medicamentum, quod non adplicatur passo.

HUjus conditionis defectu plerunque non operatur medicamentum, licet quoad agendi potentiam *ipsi* desit; quia, ut actio fiat, debet partim *contingere*, aut certè illi esse quàm proxima. Si igitur non adplicetur passo, indiget vehiculo. non adplicatur autem vel ex parte corporis, vel proprio defectu.

Duas causas ex parte corporis proponit *Gal. 4. meth. cap. 7.* partis profunditatem, & ejusdem densitatem, ratione profunditatis omnes corporis partes indigent vehiculo